

zvežejo po več lesenih hlobov vkup in se vozijo pa vodi. Pozneje so iztesovali in votlili debela debela, ktera so jim služila za čoln. Tudi terde debele skorje in še celó suhe živalske kože so rabili v ta namen. Po nekterih krajih v Ameriki imajo še sedaj plavarce iz sešitih kož morskih volkov, na ktera se devlje deska za sedež in tudi malo jadro. (Prih. dalje.)

Splošni učiteljski zbor v Gradcu.

Tretji splošni zbor vseh avstrijskih ljudskih učiteljev je bil letos v Gradcu 31. avg., 1. in 2. sept., h kateremu se je sešlo čez 1800 učiteljev iz raznih deželá našega cesarstva; iz Kranjskega je prišlo v ta zbor 11 učiteljev (5 iz Ljubljane*), 6 iz dežele). 30. avg. je bilo posvetovanje pred zborom v deželni viteški dvorani.

Zbrane (kterih je bilo čez tisuč) je pozdravljaj prednik krajnega odbora g. Jož. Lukas, potem pa prednik stalnega odbora g. Bobies iz Dunaja.

Za pervosednika je bil enoglasno izvoljen g. Bobies, za njegovega namestnika pa g. Lukas in g. Herrmann, državni poslanec. Za pisarje so bili izvoljeni g. g.: Steiner, Ernst, Gugl in dr. Ceyneck. Za tem se je sestavil opravični red za veliki zbor in točke, o kterih se bode govorilo. Po živem pretresovanju se je zbor zedinil o teh le točkah:

1. Če pride življenje v šola, pride šola v življenje. (Nasvetoval g. Kremer iz Maribora.)

2. Vodila pri podučevanju. (Nasv. g. Deinhardt.)

3. Naloga, ki jo ima šola. (Nasv. g. Köhler.)

4. Naloga, ki jo ima šola z ozirom na avstrijske razmere. (Nasv. g. Herrmann.)

5. Šolski zbori, kakošni naj bodo. (Nasv. g. Götzl.)

6. Kakošna naj bodo berila, da zadostujejo zahtevam ljudskih šol. (Nasv. severno-češko učiteljsko društvo, poročeval g. Holczabek.)

7. Nauk o podobah v razmeri z risanjem in delom s podobami. (Nasv. učiteljsko društvo iz Cnajma, poročeval g. Deinhardt.)

8. Telovadstvo kot splošni potrební nauk pri naučevanju in vzrejevanju. (Nasv. učit. društvo iz Cnajma, poročeval g. Ernst.)

*) Slavni mestni zbor v Ljubljani je v seji 7. t. m. trem mestnim učiteljem v ta namen podelil vsakemu 20 glđ. odškodninc. Vredn.

9. Kako naj se vredí učiteljska plača. (Nasv. vrednik „Freie päd. Blätter“ g. Jessen.)

Po nasvetu nekterih čverstih govornikov se je enoglasno odločilo za prvi dan: vodila pri podučevanju in kakošna naj bodo berila za ljudske šole; za drugi dan: naloga, katero ima ljudska šola z ozirom na avstrijske razmere, — če pride življenje v šolo, pride šola v življenje; za tretji dan: plača in stopnjevanje ljudskih učiteljev.

31. avg. ob 9. uri zjutraj v talijinem gledišču prednik krajnega odbora g. Lukas prične zborovanje s slovesnim govorom, v katerem upa, da bodo sklepi tega zbora vse pričujoče še dolgo spominjali na Gradec.

Graški mestni župan g. Moric vit. Frank pozdravlja učitelje v imenu graškega mesta; pravi, da so učiteljski zbori velik napredek za šolstvo. Učitelj ima nalogo, da mladosti vcepuje ljubezen do domovine in resnice, do prostosti in pravice in da s tem pomirja národna gibanja. (Dobro!) „Izrečajte nam misleče ljudi, in peljali bodete državo slavni prihodnosti naproti“.

Deželni poglavar g. grof Gleispach pozdravlja goste v imenu dežele in deželnega namestništva, katero je že od nekdaj za izobraževanje mladosti pred vsem drugim naj bolj skerbelo.

Pervi pervosednik g. Bobies se serčno zahvaljuje za čast, da mu učitelji že tretji pot kažejo toliko zaupanja, da ga volijo za pervosednika; kaže potem sedanji stan ljudske šole in novo šolsko postavo, ter pozdravlja svetlega cesarja s trikratnim klicem „slava“, kar v zboru živo odmeva. Tudi „slava“ ministru šolstva g. Hasnerju in baronu Eötvösu se razlega po zbornici.

Pervosednikova namestnika g. g. Lukas in Herrmann ravno tako pozdravljata pričujoče in kažete, kako važno za učitelje sploh je to zborovanje.

Na versto pride prva točka: „vodila o podučevanju“, o kateri poroča g. Deinhardt iz Dunaja. Podučevanje naj bode prvič vzrejalno, t. j. pri podučevanju naj se posebno ozira na osebnost in zmožnost učencevo; drugič naj se gleda na to, da se njegove moči razvijajo. Učitelj naj na učenca pazi, naj si ga pridobuje, išče in sploh tako daleč pripravlja, da samostojno

ravná. Podučuje naj se djansko in znanstveno, нравno in lepo-vedno. Pri tem pa naj si učitelj prizadeva, da je tudi sam samostojen in da vselej tako dela, kakor vidi, da mu bolje kaže, akoravno se n. pr. natančno ne ravná po načertanem učnem vodilu i. t. d.

G. Sim. Heller iz Dunaja vse to poterjuje in povdarja, da naj se podučevanje in vzrejevanje vedno vjema in človeka izobrazuje. V izobraževanju maternega jezika je vzrejalni značaj; zgodovina naj se navdušeno kaže v čisti resnici, da se otrok že zgodaj vnema za prostost, enakost, za ljudske pravice in za domovino. Verska izreja naj se opira na božje spoznanje, in naj ima podlago v tisti veri, ktere se je otrok učil v maternem naročju. Taka izreja bi bila prava ljudska izreja.

G. Lederer iz Pešte pravi, da naj bodeta izreja in poduk naravna; pred vsem naj se gleda na to, da se gojé ljudje po moči, ne pa ljudje po besedi.

Med tem pride v zbor vladini namestnik vitez Neupauer, ter pozdravlja pričujoče v vladinem imenu, pa želi, da bi zbrani šolski možje svojo nalogo izverševali v duhu napredka.

Potem se dalje obravnava. G. Steiner iz Dunaja pravi, da naj učitelj otroka dobro pozná, da naj ga potem prosto, samostojno, mikavno, veselo in prijazno podučuje.

G. Holczabek iz Dunaja povdarja posebno otroška čutila, in za voljo tega naj se v šoli goji tudi pesništvo.

G. Lederer in Pešte nasvetuje: Naj se zbere odbor iz šolskih mož raznih deželá, narodov in ver, kateri naj sestavi več vprašanj ozirajé na naravo, osebnost, na življenje in nagnjenja, na igre in zmožnosti otroške. Te vprašanja naj se odgovarjajo, in tako naj se z združenimi močmi sestavi posebna vednost „spoznanje otroka“ (Kinderkunde).

Ta nasvet se sprejme.

Po nekterih pozdravljanjih iz mnogih krajev in od raznih društev do zbora, pride na versto druga točka dnevnega reda o šolskem berilu, kar poroča g. Holczabek iz Dunaja. Berilo naj bode dodatek drugim učilnim pomočkom. Naj boljši učilni pomoček pa je učitelj sam; tedaj ni prav, da se učitelju zapoveduje, ktera učilna sredstva naj rabi. Dober učitelj tudi celó s Pavlihovim berilom kaj dobrega doseže; slab učitelj pa z naj

boljšim berilom nič ne opravi. Berila naj pred vsem obdeljujejo jezik in lepo (estetično) omiko, in naj bodo potem vsem drugim naukom dodatek.

G. Herrmann tudi povdarja, da je pri berilu učitelj poglavitna stvar.

G. Ernst iz Dunaja pretresa dosedanja berila in pravi, da ne veljajo, akoravno so jih že tolikokrat popravljali in pre-narejali. Skušeni učitelji naj spisujejo in sestavljajo šolska berila; šolske knjige, ki se brez skušenih učiteljev pri zeleni mizi delajo, niso djanske.

Srenjski odborik Umlauft iz Dunaja hoče, da naj se učiteljskim zborom daje pravica, da določujejo berila za šolo. Vsakemu učitelju naj se dovoljuje, da si prosto voli učilne pomočke, katerih mu je treba. Šolska postava o tem ne določuje jasno. Z našim šolstvom smo še le na pragu do praga k napredku.

G. Bauer-u iz Lundenburga niso po volji нравni dostavki v verzih (Moralverschen) v berilih, in g. Kobler, tudi iz Lundenburga, nasvetuje, da naj stalni odbor združeno z učiteljskimi društvi sestavi berila oziraje se na posebnosti vsake kronovine. S tem se končá zborovanje prvega dneva.

Drugi dan 1. sept. je bila druga seja. Govori se dalje o berilih. G. Kaltner iz Dunaja zahteva, da naj bodo berilne vaje tako razdeljene, da se bodo v vseh razredih po šolah logično vjemale, da se ne bode v enem razredu podiralo, kar se je v drugem zidalo.

G. Petrič iz Zagreba pravi, da naj berila zatirajo vraže med ljudstvom.

G. Goldberger nasvetuje: 1. tretji učiteljski zbor naj slavnemu c. k. ministerstvu za šolstvo izreče željo, da naj se šolska berila prenaré in popravijo, in učitelji naj pri tem svetujejo in pomagajo; 2. pri pesmih v berilu naj se povsod pristavlja pesnikovo ime; 3. spisi verskega zapopadka (konfessionellen Inhaltes) naj se v berila ne jemljejo.

G. Braier iz Lundenburga se ne vjema s tem, da naj bi si vsak učitelj smel prosto voliti berila, in nasvetuje, da naj se izpiše darilo za naj boljše berilo.

Tudi g. Lederer iz Pešte priporoča darila za berila, da se bode pri tem delu mnogo učiteljev vdeleževalo.

G. Eissfeld nasvetuje: 1. berilo naj ima skozi in skozi glavno misel, naj obsega otrokovo dušno življenje, in naj sploh pripomore, da se bode otrok mogel vdeleževati občne omike svojega naroda. Berila, ktera otroka na podlagi posamnega razvitja izobrazujejo, naj se zaveržejo. 2. Zemljepisje, zgodovina in naravoznanje kot nauke za se niso za berila. Životopisi iz zgodovine, iz znajdeb i. t. d. naj se v berilih toliko nahajajo, kolikor je to za otroke v ljudski šoli. 3. Berila naj se spisujejo v lahkem razumnem zlogu, ne pa učeno in otrokom nerazumljivo. 4. Ker naj bi bila berila tudi podlaga za jezik, naj bi bila tudi enakolika v pisavi i. t. d. 5. V berilih naj se gleda tudi na to, da se zraven poglobitnega namena tudi doseže kak postranski namen, posebno kar zadeva enaka narečja pridelke iz prejšnjih časov i. t. d. Berila naj spisujejo in sestavljajo se vé da učitelji.

G. Zima iz Völkemarkta pravi, da naj se pri berilih posebno gleda tudi na poznanje domače dežele. (Prih. dalje.)

Dopisi in novice.

Iz Dunaja. 4. sept. Ljubi „Tovars!“ — ne zameri, ker ti do danes vkljub naj boljše volje še nisem nič dopisal; dragega časa nam namreč tukaj tako primanjkuje, da je skoraj neverjetno. Vsaki dan zunaj nedelj sedemo namreč dopoldan od 8. do 12. ure; popoldan bi sicer tri dni imeli prosto, ker pa gg. profesorji take dni navadno napravijo kakšno tako imenovano „demonstracijo“, se tudi popoldanski čas tako pogubi, kakor bi ga kafa vzela. Tako smo n. pr. včeraj popoldan od dveh celó noter do osmih zvečer pri treh gg. profesorjih poduk in demonstracije imeli. Ni tedaj čudo, če povem, da marsikaj še nismo videli, kar bi bili lahko, ako bi nam bilo malo več prostega časa odmerjenega. — Kar zadeva število učencikov, ki smo le-sem poslani, jih zamorem tudi še le danes naznaniiti, ker smo še le pred kakimi tremi dnevi dotični zapisnik dobili. V I. razredu je 72 rednih slušateljev in 4 tako imenovani „hospitanti“. Eden zmed teh je vendar že izostal. Po rodu so v tem razredu samo Čehi, Moravci in Šlezierji; en sam je Doljni Avstrijan. V II. razredu nas je 83 rednih slušateljev in 6 hospitantev. V ta razred smo vversteni 4 učenci iz Gorenskega, dalje Tirolci, Solnogradčani, Zgornje-Korošci, Zgornje-Štajerci, učitelji iz Vorarlberga, kakor tudi nekoliko njih, ki so iz bolj goratih krajev Spodnje in Zgornje Avstrije. V III. razredu so ostali učenci iz Kranjskega, dalje oni iz Primorja, Spodnj. Koroškega, Spodnj. Štajerskega, Spodnj. Avstrijskega, iz Galicije, Bukovine in Vojaške